

Wilsbekwaamheid

Michèle van Tiggelen
23 mei 2024

Even voorstellen

- Specialist ouderengeneeskunde
- Werkzaam in de eerste lijn
 - Reguliere huisbezoeken
 - GPO's huisartsen
 - RM beoordelingen
 - Spoed consulten bij crisis
 - SEH Hagaziekenhuis

Ophalen

- Waar denk je aan bij wils(on)bekwaamheid?
- Wie heeft een beoordeling gedaan?

Agenda

- Leerdoelen
- Stellingen
- Achtergrond
- Casus

Leerdoelen

- Kunnen benoemen wat wilsbekwaamheid inhoudt
- Herkennen van vraagstukken waarbij je over kan gaan tot beoordeling van wilsbekwaamheid
- Weten welke stappen er volgen bij wils(on)bekwaamheid
- Weten waar informatie te vinden is over wilsbekwaamheid

Stelling 1

- Een patiënt met FTD is per definitie wilsonbekwaam te noemen

Stelling 2

- Als iemand wilsonbekwaam is verklaard m.b.t. de beslissingen rondom de keuze voor een verpleeghuis, kan diegene ook niet bepalen wat hij/zij die avond wil eten

Stelling 3

- De vertegenwoordiger van een patiënt die terzake wilsonbekwaam is, kan een behandeling of bepaalde zorg afdwingen

Stelling 4

- Iedereen mag wilsbekwaamheid toetsen

Stelling 5

- Een wilsbekwaamheidsbeoordeling is niet voor altijd geldig

Wilsbekwaamheid

Wat is het?

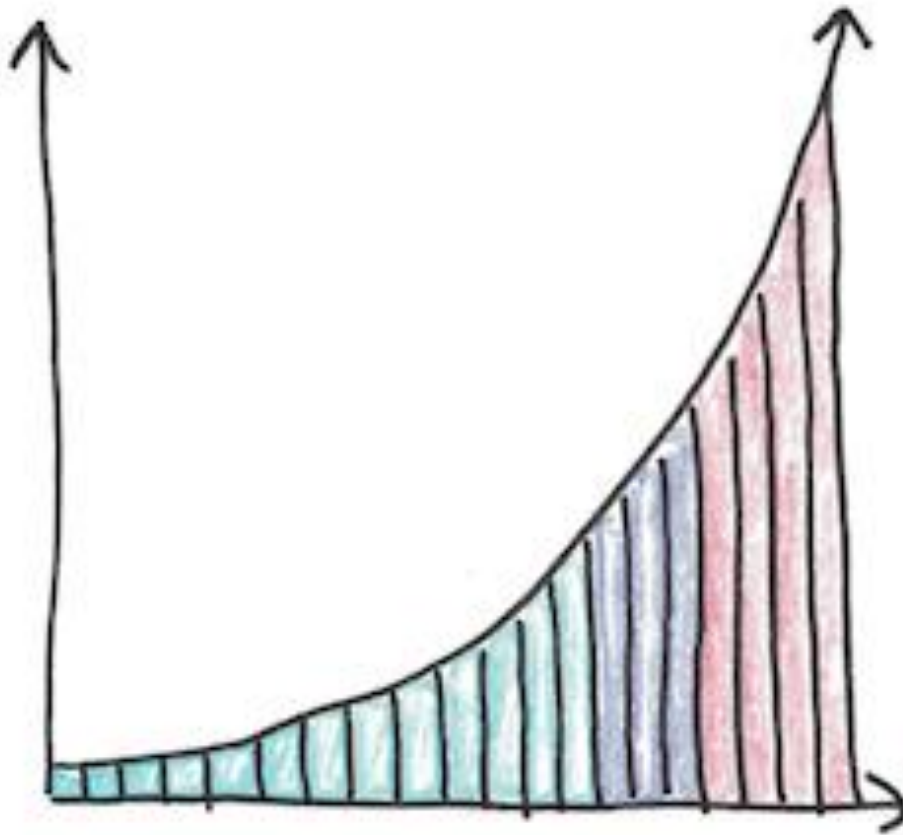
'Een normatief oordeel over de kwaliteit van iemands beslisvaardigheid ter zake van een specifieke kwestie.'

Beslisvaardigheid

- Het vermogen om zelfstandig een bepaalde beslissing te nemen en de gevolgen te overzien
 - Cognitieve aspecten
 - Emoties
 - Intentionaliteit (uitvoering beslissing)
 - Vrijwilligheid van denken

Risicoafhankelijk

- Een behandeling wel of niet uitvoeren kan alleen na een geïnformeerde toestemming van een patiënt
- Het is een impliciete beoordeling; er is altijd een aanleiding

Goed om te weten

Wilsbekwaam tenzij...

- 16+: zelfstandig beslissen over zorg en behandeling
- 18+: zelfstandig beslissen over andere levensdomeinen

Voorwaarden

- Gaat het om een medische of zorggerelateerde vraag?
- Zijn er twijfels over de cognitie?
- Gaat het om een ingrijpende keuze met grote gevolgen?
- Is de expliciete en weloverwogen keuze van de patiënt noodzakelijk?

Wanneer ga je over tot beoordeling van de wilsbekwaamheid?

Als de cliënt voornemens is een beslissing te nemen met ernstig gevolg

EN

Als de beoordeling resulteert in een nieuw handelingsperspectief

EN

Als de voordelen opwegen tegen de nadelen ervan

Er ligt een zorg- of behandelbeslissing voor bij de cliënt.

Gaat het om een beslissing met 'ernstig gevolg' voor cliënt of omgeving? *

NEE

Cliënt beslist

Cliënt krijgt ruimte om 'onverstandige' beslissingen te nemen.
Geen wilsbekwaamheidsbeoordeling.

JA

Kan cliënt een weloverwogen beslissing nemen?

JA

Cliënt beslist **

Respecteer de beslissing, of zoek samen naar een alternatief zonder ernstig gevolg.

Nee, er zijn signalen dat de cliënt niet (volledig) in staat is om deze beslissing te nemen.

NEE

Exploreer deze signalen. Blijven er twijfels over de beslisvaardigheid?

JA

Kan de beslissing worden uitgesteld tot een gunstiger moment? ***

JA

Stel beslissing uit

Kan een wilsbekwaamheidsbeoordeling tot nieuwe handelingsperspectieven (HP) leiden? ("Als uit beoordeling blijkt dat de cliënt de beslissing (niet) zelf kan nemen, dan...")

NEE

Geen formele wilsbekwaamheidsbeoordeling

Er zijn nog steeds twijfels over de beslisvaardigheid

Bepaal ****

1. Is HP effectief?
2. Is HP uitvoerbaar?

2xJA

1-2xNEE

Bepaal *****

Is een beoordeling proportioneel?

JA

Formele wilsbekwaamheidsbeoordeling

Pas beslisvaardigheids-ondersteuning toe.

Het lukt om tot een (gezamenlijke) beslissing te komen

BESLISBOOM

Beslisvaardigheid en Wilsbekwaamheid

Wanneer wel of geen formele wilsbekwaamheidsbeoordeling?

Liever Florence

Nieuwe handreiking beslisvaardigheid en wilsbekwaamheid

Handreiking

**Beslisvaardigheid en
wilsbekwaamheid**

Vervangt oude Verenso
richtlijn

Meer relationele invulling
dan individualistische

Ondersteunende besluitvorming

- Breng situatie van cliënt in beeld
- Optimaliseer beslisvaardigheid
- Zorg voor juiste randvoorwaarden

7 stappen

- Aanleiding
- Besluit tot beoordeling
- Informeren patiënt
- Voorafgaand overleg
- Beoordelen wilsbekwaamheid
- Bespreek en overleg de beoordeling
- Dossiervorming

1. Informatie begrijpen
2. Inzicht in e...ven
3. Handelings...en
4. Handelings...en
5. Consequen(s) voor zichzelf
inscha...
6. Consequen(s) voor anderen
inscha...
7. Keuze...wijze motiveren
8. Keuze...tiveren
9. Vrij zijn van dwingende invloeden van binnenuit
10. Vrij zijn van dwingende invloeden van buitenaf

KIEZEN

BEGRIJPEN

WAARDEREN

REDENEREN

- Het gaat over het DENKproces en niet zozeer de INHOUD
- Een 'ongezond' besluit is niet per se een besluit van een wilsonbekwame patiënt

Autonomie versus medisch goed handelen

Let op:

- Een keuze die voldoet aan de criteria moet gerespecteerd worden, ook als de zorgverlener het niet met de keuze eens is...
- ...maar wel met inachtneming van goed hulpverlenerschap en de medische professionele standaard

Voorbeeld: gedwongen opname middels RM vanwege ernstig nadeel

Wel behandelen

Verminderde kwaliteit van leven

VS

Verlenging van het leven

Niet behandelen

Voorlopig behoud van kwaliteit van leven

VS

Sterven

Bij vaststellen wilsbekwaamheid

Regel vertegenwoordiging nu het nog kan!

- Wilsbeschikking, volmacht en levenstestament

Belangrijk?

- Geeft gevoel van regie terug
- Vermindert stemmingsproblematiek
- Geeft rust
- Kan iedereen overkomen!

Naar de notaris

- Bij iedere handeling wordt de beslisvaardigheid getoetst.
- Indien wilsonbekwaam dan is de akte niet geldig
- Bij twijfel roept de notaris hulp in van gespecialiseerde en onafhankelijke arts
- Toestemming van de cliënt is nodig hiervoor!

Bij vaststellen wilsonbekwaamheid

- Bespreek de kans op herstel van wilsbekwaamheid
- Verkrijg vervangend besluit van de wettelijk vertegenwoordiger
- Bij verzet: extra zorgvuldigheid nodig!
 - WZD

Niets geregeld en wilsonbekwaam?

- Kantonrechter benoemt bewindvoerder/curator voor financiële zaken
- Kantonrechter benoemt wettelijk vertegenwoordiger/mentor voor medisch inhoudelijke zaken

Wettelijke vertegenwoordiger

- Door kantonrechter
- Ook door anderen (in wilsbeschikking/volmacht)

Verstandig, maar niet noodzakelijk om dit bij de notaris te laten vastleggen

Goed om te weten

- Bij een mentor heeft familie formeel geen recht meer op informatie en mag deze niet meer meebeslissen
- Een vertegenwoordiger bij wet zijn de naasten.
In volgorde:
Echtgenoot/partner – kinderen – broers/zussen

Casus

- Vrouw, 86 jaar
- Diagnose FTD
- Nierfunctie gaat achteruit
- Volgende stap: dialyse
- Zoon betrokken
- MDO gehouden
- Uitkomst: geen dialyse meer

Vragen?

Met dank aan:

- Handreiking beslisvaardigheid en wilsbekwaamheid. Stichting Kwaliteitsimpuls Langdurige Zorg. April 2024.
- Notaris.nl
- Goedvertegenwoordigd.nl
- Weetwatuwilt.nl
- Karolien Biesheuvel, SO Cordaan

